№ 7. Wtorek 10. Stycznia 1860. Rok wydania 50.

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkami dziennym i tygodniowym kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 4 zł.; miesięcznie 1 zł. 40 centów. Z pocztą kwartalnie 5 zł.; miesięcznie 1 zł. 75 centów wal. austr. — Inserсya w półkolumnie, drukiem garmont 7 centów od wiersza. — Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka.

Sprawy krajowe.

(Ofiary na kościoł. — Nowy podział administracyjny. — Komisya długu państwa ustalona. — Losowanie obligacyi.)

Lwów, 8. stycznia. Na restauracyę rzymsko-katolickiego kościoła w Gwoździcu, obwodzie Kołomyjskim, złożyły następujace osoby dobrowolne datki, a mianowicie: W. Antoni Bogdanowicz, właściciel Ostrowca 36 zł. $59^{3}/_{4}$ kr. m. k.; W. pani Antoniewiczowa, właścicielka Pruchniszcza 25 zł. $27^{3}/_{4}$ kr.; W. Jan Moyssa, właściciel Rosochacza 64 zł. 54 c.; W. Tomasz Abrahamowicz, właściciel Targowicy 95 zł. 69 c.; W. Krzysztof Czuczawa, właściciel Wierzbowca 59 zł. 33 c.; W. Jakób de Haso-Agapsowicz, właściciel Kułaczkowiec 100 zł. 55 c.; W. Kajetan Agapsowicz, właściciel Trofanówki 13 zł. $19^{3}/_{4}$ kr. m. k.; W. pani Petronela Teodorowiczowa, właścicielka Chomiakówki 32 zł. $19^{3}/_{4}$ m. k.; W. Krzysztof Bogdanowicz, właściciel pierwszego przysiółka Dżurkowa 64 zł. 40 c.; W. Dawid Bogdanowicz, właściciel drugiego przysiółka Dżurkowa 39 zł. 34 c.; W. Anna de Bołoz-Antoniewiczowa, właścicielka pierwszego przysiółka Winogrodu 55 zł. 26 c.; W. August Cheuel, właściciel drugiego przysiółka Winogrodu 50 zł. 14 c.; W. Eustachy Piegłowski, właściciel trzeciego przysiółka Winogrodu 11 zł. 34 c.; W. Kajetana Łukasiewiczowa, właścicielka czwartego przysiółka Winogrodu 35 zł. $78^{1}/_{2}$ c. w. a.

Wiedeń, 7. stycznia. Jego c. k. Apost. Mość uwzględniając potrzebę, by w administracyi państwa usunąć wydatki, jakiekolwiek dadzą się oszczędzić, raczył najwyższem pismem własnoręcznem z dnia 1. stycznia b. r. postanowić najłaskawiej rozwiązać rząd krajowy w Salzburgu i poddać księstwo Salzburg w względzie administracyjnym pod namiestnictwo w Lincu z tym dodatkiem, że wolą jest najwyższą, by co do reszty zachowało Księstwo salzburskie swe dotychczasowe stanowisko kraju koronnego państwa, a temsamem też ma mu być zastrzeżona własna reprezentacya krajowa.

Jego c. k. Apost. Mość raczył dalej rozporządzić najłaskawiej, że w Salzburgu ma być ustanowiony polityczny naczelnik urzędu z tytułem szefa krajowego, który w charakterze przełożonego politycznego urzędu powiatowego dla powiatu okolicy miasta Salzburga a zarazem z rozszerzonym na cały kraj zakresem działania, który będzie mu przydzielony z kompetencyi namiestnictwa, ma pełnić funkcye jako stale exponowany organ namiestnictwa dla wyższej Austryi i Salzburga, i jako radca namiestnictwa ma należeć do etatu tej politycznej władzy krajowej.

Czas, kiedy salzburski rząd krajowy ma zawiesić dalsze urzędowanie, tudzież zakres działania zapowiedzianego szefa kraju, będą poźniej oznajmione.

— Dnia 4. b. m. — pisze *Gazeta wiedeńska* — ukonstytuowała się komisya długu państwa, ustanowiona najwyższym patentem z dnia 23. grudnia, a złożona z mianowanych z ramienia Jego c. k. Apost. Mości członków: Księcia Franciszka Józefa Colloredo-Mansfeld jako prezydenta, margrabi Alfonsa Pallavicini i barona Anzelma Rotszylda, tudzież z deputowanych banku narodowego: dyrektorów banku Konstantego Popa v. Böhmstetten i Maurycego v. Wodianer, z deputowanego niższo-austryackiej izby handlowej i przemysłowej, prezydenta Antoniego v. Dück i wreście deputowanego wiedeńskiej izby giełdowej, radcy giełdowego Piotra Murrmann.

W następnym dniu miała komisya zaszczyt być za pośrednictwem swego prezydenta przedstawioną na posłuchaniu Jego c. k. apostol. Mości, przyczem ośmielił się książę prezydent w krótkich wyrazach wykazać wysokie powołanie, jakiem Najjaś. Pan zaszczycił komisyę, i wyrazić zarazem najuniżeniej zapewnienie, że wszyscy członkowie przyjęci uczuciem powinnej wierności i poświęcenia, będą się starać zarówno wiernie i sumiennie wypełnić swą wysoką misyę.

Wysłuchawszy najłaskawiej tej uniżonej przemowy i wyraziwszy oczekiwanie, że członkowie komisyi mając sobie zastrzeżoną ważną prerogatywę bezpośredniego znoszenia się z Cesarzem, z wskazanego stanowiska zajmą się swą rozległą misya i będą się starać odpowiedzieć zupełnie położonemu w sobie zaufaniu, raczył Najjaśn. Pan uszczęśliwić pojedyńczych członków łaskawemi, do każdego z osobna wypowiedzianemi słowy.

Komisya rozpocznie swe czynności w najbliższych dniach.

— Na odbytem dnia 2go b. m. losowaniu okazały się następujace wypadki, które niniejszem podają się do wiadomości publicznej:

1. Na 311. losowaniu dawniejszego długu państwa wyciągnięto seryę nr. 24.

Serya ta zawiera obligacye bankowe po 5 proc. od nr. 17.486 włącznie do 18.276, w kwocie kapitałowej 999.049 złr. i w kwocie procentowej 24.976 złr. $13^{1}/_{2}$ kr., następnie domestykalne obligacye stanów Austryi powyżej Anizy po 4 proc. od nr. 1 włącznie do 273, w kwocie kapitałowej 64 200 złr., a w kwocie procentowej 1284 złr., w ogółowej kwocie kapitałowej 1,063.249 złr., a w kwocie procentowej według zniżonej stopy 26.260 złr. $13^{1}/_{2}$ kr.

Zawarte w tej seryi pojedyńcze numera obligacyi będą w osobnym spisie poźniej ogłoszone.

2. Na 11. losowaniu pożyczki loteryjnej z 4go marca 1854 wyciągnięto następujące numera, mianowicie:

110, 438, 599, 1080, 1138, 1731, 1822, 1882, 2134, 2358, 2574, 2807, 2929, 2978, 3617.

Losowanie zawartych w tych seryach numerów wygranych obligacyi długów państwa nastąpi dnia 2. kwietnia b. r.

3. Tego samego dnia odbyło się także 15. losowanie pożyczki zaciągniętej w Anglii w roku 1852.

4. Zaraz potem nastąpiło pierwsze losowanie podobnież w Anglii zaciągniętej pożyczki z roku 1859.

5. Na 9. losowaniu seryów obligacyi wydanych na spłacenie kolei żelaznej Medyolan-Monza-Komeńskiej wyciągnięto seryę B, w której zawarte są wszystkie tą literą oznaczone obligacye.

6. Na 13. losowaniu asygnacyi rent kolei żelaznej Medyolan-Monza-Komeńskiej wyciągnięto seryę nr. 22.

7. Na 6. losowaniu obligacyi fundowanej 5proc. pożyczki towarzystwa Wiédeńsko-Glognickiej kolei zelaznej z roku 1845 wyciągnięto następujące numera obligacyi, jako to:

à 1000 złr.

numera 27, 36, 64, 83, 171, 286, 516, 529, 546, 682, 832 i 994

à 500 złr.

numera 143, 144, 319 i 320.

à 100 złr.

numera 1521, 1522, 1523, 1524, 1525, 1526, 1527, 1528, 1529 i 1530.

(Patent regulujący przedsiębierstwa przemysłowe, rzemieślnicze i rękodzielnicze.)
(Ciąg dalszy.)

§. 77. Zabrania się pomocnikom świątkować w dniach dowolnych, lub odbywać tak zwane poniedziałkowanie, bez przyzwolenia służbodawcy wykonywać roboty na rachunek własny lub na zamówienia innych osób, i zmawiać się między sobą, by wspólnem zaniechaniem roboty lub innemi środkami wymusić na swym służbodawcy pożądane warunki.

§. 78. Stosunek roboczy lub służbowy może być z ważnych powodów rozwiązany natychmiast i bez poprzedniego wypowiedzenia jeszcze przed upływem czasu wyraźnie umówionego, lub supponowanego.

A. w szczególności:

1. Może służbodawca zerwać umowę, jeśli pomocnik:

a) uznany będzie za niezdolnego do służby;

b) dopuści się czynności, która słusznie pozbawić by go mogła zaufania, jakieby w nim pokładano, lub jeśli czynność taka dójdzie już po przyjęciu pomocnika do wiadomości służbodawcy;

c) bez przyzwolenia służbodawcy zajmuje się pobocznem zatrudnieniem z uszczerbkiem zatrudnienia właściwego;

d) wzbrania się uporczywie od dopełnienia słusznych poleceń służbodawcy, lub innych pomocników, terminatorów, albo domowników usiłuje nakłonić do nieposłuszeństwa, do zmowy na służbodawcę, do nieporządnego życia lub do czynności wzbronionych, lub dopuści się obrazy honoru swego służbodawcy albo jego powinowatych, lub stanie się winny zaniedbania jakiego ważnego obowiązku swego, albo powtórnemi razy obowiązku swego nie dopełni;

e) z własnej winy stanie się niezdolny do pracy, lub jeśli niezawiniona niezdolność do służby trwa dłużej nad cztery tygodnie;

f) dłużej nad ośm dni przytrzymany będzie w więzieniu.

2. Pomocnikowi wolno w szczególności zerwać umowę:

a) jeśli bez zaszkodzenia zdrowiu swemu nie może dalej pracować;

b) jeśli służbodawca dopuściłby się czynnej zniewagi pomocnika, lub przestępstwa obrazy honoru;

c) jeśli służbodawca usiłowałby go nakłonić do czynności niemoralnych lub prawu przeciwnych;

d) jeśli służbodawca zatrzymywałby mu niesłusznie płacy umówionej, lub niedotrzymałby innych ważnych punktów umowy,

e) jeśli służbodawca ogłosiłby upadłość, lub dla innej jakiej przeszkody niemógł pomocnikowi dać zatrudnienia i zarobku.

§. 79. Jeśli służbodawca bez prawnie dozwolonych powodów (§. 78) oddala pomocnika przed czasem, lub też z własnej swej winy daje powód do przedwczesnego zerwania stosunku służbowego, natenczas obowiązany będzie wypłacić pomocnikowi należytość, tudzież umówione lub zaprowadzone wynagrodzenie za resztę czasu przepisanego do wypowiedzenia.

§. 80. Jeśli pomocnik porzuci służbodawcę swego bez prawnej przyczyny (§. 78) przedwcześnie, natenczas służbodawca ma prawo zmusić go przez władzę do powrotu do pracy na czas brakujący i żądać wynagrodzenia doznanej straty. Nadto pomocnik taki ma być stosownie ukarany.

§. 81. Zwinięcie przedsiębierstwa lub śmierć pomocnika zrywa samo przez się stosunek służbowy.

Wszelako w razie dobrowolnego zamknięcia przedsiębierstwa lub rozpuszczenia pomocników z winy lub przypadku przeż służbodawcę sprowadzonego, pomocnik ma prawo domagać się wynagrodzenia za czas oznaczony na termin do wypowiedzenia.

§. 82. W większych przedsiębierstwach przemysłowych, w których zwykle więcej niż 20 robotników bez różnicy płci i wieku pracuje w warsztatach wspólnych, obowiązują nadto następujące szczególne przepisy:

§. 83. Ma być prowadzony spis szczegółowy wszystkich osób zatrudnionych w przedsiębierstwie z wymienieniem imion i nazwisk, wieku, miejsca rodzinnego, przeznaczenia służbowego i płacy, a spis taki ma być na każde żądanie władzy okazany.

§. 84. W warsztatach ma być przybita ustawa służbowa, w której w szczególności ułożone być mają przepisy:

a) co do różnych klas osób zatrudnionych w warsztacie i ich obowiązków roboczych; osobliwie co do przeznaczenia kobiet i dzieci z uwzględnieniem ich sił fizycznych i przeznaczonej dla tychże nauki szkolnej:

b) co do godzin roboczych;

c) co do czasu obliczenia się i układu względem wynagrodzenia;

d) co do praw służących nadzorcom;

e) co do obchodzenia się w przypadku choroby lub zdarzonego nieszczęścia;

f) co do odciągania pewnej kwoty od płacy, jeśli urządzenie takie istnieje, i co do kary roboczej za przekroczenie ustawy służbowej:

g) co do terminów wypowiadania i tych wypadków, w których niezwłoczne zerwanie stosunku służbowego nastąpić może.

Odpis tej ustawy służbowej ma być władzy przedłożony.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

Ameryka.

(Wybór prezydenta. — Wielki meeting w sprawie unii.)

Ostatnie wiadomości z **Nowego Jorku** są z 21. grudnia. Izba reprezentantów nie jest jeszcze uorganizowana, gdyż dotąd nie wybrano prezydenta izby pomimo kilkakrotnego już głosowania. Ostatnie przedsiębrano na posiedzeniu z 21. grudnia, ale żaden z kandydatów nie miał przepisanej liczby głosów (116). Dlatego też nie nadeszło dotąd jeszcze poselstwo prezydenta.

— Dnia 19. grudnia był wielki meetyng, na którem uradzono, że tak północne jak południowe prowincye unii powinny wspierać się wzajemnie dla zachowania spokojności, ustaw swoich i zwyczajów, i że obowiązkiem każdego jest uznawać niewolnictwo jako instytucyę legalizowaną ustawami państwa.

Hiszpania.

(Przytrzymanie okrętów angielskich. — Zwycięstwo wojsk hiszpańskich. — Wojska hiszpańskie zaopatrzone.)

Madryt, 3. stycznia. Z Ceuty do Algesiras przystawiono trzy okręta pod banderą angielską, a na pokładzie których znajdował się kontrabant wojenny. Armia hiszpańska rozpoczęła dnia wczorajszego kroki zaczepne po tamtej stronie gór „Sierra de Bullones“. Wojska marokańskie zostające pod wodzą Mulej-Abbasa poniosły klęskę zupełną mimo mocnego oporu. Na dziś zapowiadano nowe zwycięstwo spodziewane, i spodziewają się wkrótce wkroczyć do Tetuanu.

O wspomnionem zwycięstwie, jakie wojska hiszpańskie odniosły dnia 2go pod wodzą jenerała Prim'a, donosi prywatna depesza madrycka przesłana do Paryża i to między innemi: „Maurytanie walczyli z zaciętością, a strata ich wynosi przynajmniej 2000 ludzi. Strata wojska hiszpańskiego była także dotkliwa, lecz utrzymało plac boju i mogło puścić się w pogoń za pierzchającym nieprzyjacielem. Zdaje się, że Hiszpanom w bitwie tej powiodło się po raz pierwszy dostać jeńców żywcem i rannych ocalić.“

— Ogłoszenie neutralności portu Ceuty sprowadziło tam wielką liczbę okrętów, które są naładowane żywnością wszelkiego rodzaju, tak że w obozie hiszpańskim panuje obecnie dostatek.

Anglia.

(Lord Cowley przybył. — Pogrzeb p. Macauley.)

Londyn, 4. stycznia. Lord Cowley przyjechał tu wczoraj z Paryża i miał konferencyę z lordem John Russell i z prezydentem ministrów.

— Pogrzeb lorda Macauleya naznaczony jest na poniedziałek, 9. b. m. Zwłoki jego złożone będą w opactwie Westminster. Przystęp do opactwa dozwolony jest tylko za biletami, które rozdane będą wszystkim członkom parlamentu i osobom znakomitym w zawodzie literatury, sztuki i umiejętności.

Francya.

(Nowiny dworu. — Wiadomości bieżące. — Narady nad wyprawą chińską. — Organizacya okręgów wojskowych. — Administracyjne rozporządzenia. — Układy z Szwajcaryą. — Podróże morskie dla rozrywki. — Modły publiczne. — Lord Cowley do Londynu. — Wiadomości bieżące. — Nota w dzienniku Constitutionnel.)

Paryż, 4. stycznia. Dekret cesarski z dnia wczorajszego mianuje księcia Ludwika Lucyana Bonapartego kawalerem wielkiego krzyża legii honorowej.

— Przedwczoraj wieczorem o godzinie 9. była w sali tronowej w Tuileryach wielka recepcya, a w wilię nowego roku poufne soirée, na które zaproszeni byli: Książę Oranii i książęta Meternich i Reuss.

— Jak donosi dzisiejszy *Monitor* mianowani są na przyszłą sesyę senatu: Troplong prezydentem, a zastępcami Royer, marszałek hrabia Baraguay d'Hilliers, marszałek hrabia Regnault de Saint Jean d'Angely i książę Małakowy.

— Młody książę Orłow przyjechał tu z Nissy z swoją małżonką i po krótkim pobycie odjedzie do Bruxeli, gdzie mianowany jest ambasadorem.

— Przedwczoraj naradzano się w Tuileryach nad wyprawą chińską. Na tych obradach byli także obecni: jenerał Montauban, wiceadmirał Rigault de Genouilly, minister wojny i minister marynarki. — Wojska zostające pod rozkazami rozmaitych komend naczelnych przydzielone być mają do korpusu armii. Organizacyę pięciu okręgów wojskowych na tyleż korpusów armii, miano już stanowczo uchwalić. — Minister spraw wewnętrznych wydał dnia 23. grudnia znowu okólnik do prefektów z tem poleceniem, by się nie wdawano w niepotrzebne pisaniny, i by raczej sprawy o ile to być może załatwiono ustnie na miejscu.

— Dekret cesarski w *Monitorze* obwieszcza, że kanton Glarus przystąpił do wzajemnego francusko-szwajcarskiego traktatu osiedlenia z dnia 30. maja 1827. Inny dekret cesarski ustanawia, że jachty i okręta, co z Meklenburg-Schwerin, Oldenburga i Bremy podejmujące podróże dla rozrywki, mogą bez opłaty zawijać do portów francuskich, jeżeli tylko odpowiedniemi wykażą się świadectwami, nie zajmują się bynajmniej handlem, nie przywożą nic podległego cłu i zabierają napowrót wszystkich swych podróżnych.

— Arcybiskup paryski polecił duchowieństwu urządzać publiczne modły za strapionego Ojca św. Na przedwczorajszej recepcyi w Tuileryach miał Cesarz przemówić do niego kilku słów zapewniając, że przyłoży wszelkich sił by obowiązki katolika pogodzić z obowiązkami monarchy.

— Lord Cowley wyjechał po noworocznej recepcyi w Tuileryach do Londynu, hrabia Persigny zaś bawi ciągle w Paryżu. Pobyt jego łączą z spodziewanemi zmianami ministeryalnemi.

— Rząd angielski nadesłał w upominku przepyszny dalowid francuskiemu kapitanowi Moreau, który przyjął na swój okręt 64 osób rozbitego statku angielskiego „Shah Jean“. Rząd francuski zaś nadał angielskiemu kapitanowi Jenkins złoty medal honorowy drugiej klasy za ocalenie osady francuskiego okrętu „Josefine“.

— Wiadomość umieszczona w *Pays*, dzienniku hrabi Walewskiego, że kongres nie może zebrać się dnia 19. stycznia, i że dzień zboru będzie poźniej oznaczony, nie należy wykładać w tym sensie, jakoby kongres odroczono na czas nieoznaczony. Dziennik urzędowy *Patrie* donosi, że zebranie się kongresu odłożono tylko na dni kilka.

Constitutionnel zawiera następującą notę: „Jeden z takzwanych dzienników religijnych ogłasza już od lat dwóch sprawozdania giełdowe, które mogłyby wzbudzić obawy. Jakoż niedawno pisał ten dziennik, jakoby przyszła likwidacya mogła zadać naszemu bogactwu ruchomemu cios bardzo dotkliwy; ostrzega właścicieli papierów skarbowych przed urojonem „nierozsądnem ubezpieczaniem się“ i utrzymuje, „że podstawa, na której to bezpieczeństwo spoczywa, jest chwiejna, i że za pierwszem lepszem wstrząśnieniem może runąć zupełnie.“ Równocześnie rozgłasza dziennik rzeczony całkiem do prawdy niepodobne i najniedokładniejsze pogłoski o sytuacyi publicznej. Zamiar tych zabiegów jest widoczny. Wznieciwszy pod pozorem bronienia sprawy religijnej rzeczywistą agitacyę w kraju, chcianoby jeszcze zatrwożyć i widoki materyalne, a na giełdzie sprawić popłoch i wzbudzić nieufność. Skutki tej taktyki okazały się już dzisiaj na giełdzie, gdzie dla utrudnienia likwidacyi miesięcznej rozsiewano najdziwniejsze pogłoski. Rząd

ma pilnie na oku rozsiewaczy tych fałszywych pogłosek, które widocznie puszczono w świat w widokach tylko prywatnych. Jesteśmy tego stałego przekonania, że rząd jako obrońca majątku prywatnego, zagrożonego tym sposobem bez żadnego powodu słusznego, pochwyci przeciw temu wszelkie prawem dozwolone kroki, gdyby zabiegi te miały jeszcze dłużej potrwać.“

Szwajcarya.

(Narady i uchwały rady związkowej.)

Berna, 31. grudnia. Dziś zrana, w ostatnim dniu roku, zebrała się rada związkowa na posiedzenie nadzwyczajne, chcąc według możności załatwić jeszcze wiele spraw zaległych. Najważniejsza z powziętych uchwał odnosi się do kwestyi menniczej, której rozwiązanie w wysokim zajmuje stopniu. Główna treść uchwały zamyka się w ułożeniu wniosku do zgromadzenia związkowego, by wybite podług francuskiego systemu monety złote uznać za prawne, szwajcarskie półfrankówki wyciągnąć z obiegu a natomiast tłoczyć w Billon monety po pięćdziesiąt centymów. Jedno i dwufrankówki mają pozostać i nadal w obiegu.

Włochy.

(Mianowania w poselstwach. — Wybory municypalne. — Zaprowadzenie kodexów i administracyi sardyńskiej.)

Turyn, 30. grudnia. Margrabia Villamarina mianowany został nadzwyczajnym posłem i pełnomocnym ministrem sardyńskim w Neapolu. Posła w Szwajcaryi p. Jocteau zastąpi kawaler Negri. Garybaldi był dnia 28. grudnia na dłuższem posłuchaniu u Króla.

— *Perseveranza* utrzymuje, że margrabia Rodrigo Doria de Liré przeznaczony jest posłem do Portugalii, a dotychczasowy ambasador w Szwecyi margrabia Migliorati ma w tymsamym charakterze udać się do Danii.

— Jak słychać nastąpią wybory municypalne w całym kraju między d. 10. a 20. stycznia.

— *Espero* donosi, że w arsenałach zajmują się gorliwie konstrukcyą dział gwintowanych.

Modena, 27. grudnia. Począwszy z dniem 1. maja 1860 ma w królewskich prowincyach „Emilia“ wejść w moc obowiązującą sardyński kodex cywilny i karny, tudzież odnoszący się w tej mierze porządek sądowy i sardyński kodex handlowy. Sardyńska ustawa gminna zaprowadzona być ma z dniem 1. stycznia 1860. „Kraina królewska Emilia“, podzielona być ma na prowincye, powiaty (mandamenti) i na gminy.

Niemce.

(Poseł austryacki przybył do Berlina. — Wnioski na sejm nadchodzący w Berlinie. — Nowiny dworu. — Wnioski z konferencyi würzburskich.)

Berlin, 2. stycznia. Cesarski austryacki poseł przy dworze tutejszym hrabia Karolyi przybył wczoraj wieczór z Wiédnia i zajął mieszkanie w hotelu Royal.

— Między wnioskami rządowemi na przyszłą sesyę sejmu przytacza *Preuss. Wochenbl.*: ustawę podatku gruntowego, ustawę o małżeństwie, regulamin obwodowy, ustawę o wyborach powiatowych, uzupełnienie ustawy o prasie, a oprócz tego „ustawę wojskową“ jako najważniejszą ze wszystkich, które sejmowi przedłożone będą.

Monachyum, 2. stycznia. Wiadomość, że J. M. Król wybiera się w podróż do Hiszpanii, potwierdza już teraz i *Gazeta powszechna*. Jego król. Mość wyjedzie w najściślejszem incognito pod imieniem hr. Werdenfels. Z jednego z południowych portów Hiszpanii podejmie może dostojny podróżny krótką wycieczkę na wyspę Madeirę. Głównym celem podróży, zaleconej ze względów zdrowia od lekarzy będzie jeden szczególniej dla swych klimatycznych stosunków dogodny punkt, gdzie J. M. Król zabawi dłuższy czas. Jadąc tam nie wstąpi Jego król. Mość do Madrytu i dopiero z powrotem odwiedzi dwór madrycki.

Przedłożone na ostatniem posiedzeniu zgromadzenia związkowego wnioski państw, co brały udział w würzburskich konferencyach są według dziennika *Deut. Reichs.-Ztg.* następującej treści:

Wniosek w sprawie publikacyi obrad zgromadzenia związkowego:

„Wysokie zgromadzenie związkowe nie powzięło dotychczas żadnej uchwały na ponowiony ze strony król. pruskiego rządu wniosek z 6. maja 1858, by ogłaszać obrady zgromadzenia związkowego. Proponujące rządy wychodząc z przekonania, że stosowne publiczne ogłoszenie pomienionych obrad wypada na powszechną, dobrze zrozumianą korzyść, pozwalają sobie wnieść, by wysokie zgromadzenie o ile można najprędzej odpowiedziało po myśli powyższego wniosku, tudzież w samym toku spraw raczyło wprowadzić urządzenie, by zapewnić i prędsze układanie protokołów posiedzenia, i rychłe ogłaszanie przeznaczonej do publikacyi osnowy protokołów.“

Wniosek, by przyjąć równe postanowienia co do stałego pobytu i ojczyzny, jest następującej treści:

„Na podstawie podanego pod d. 21. lutego 1856 wniosku, wysokie zgromadzenie związkowe pod d. 3. kwietnia 1856 zawczwało rządy o udzielanie ustaw i przepisów, jakie istnieją w ich krajach co do stałego pobytu, odpowiedniemu zaś wydziałowi zleciło w. zgromadzenie przedłożyć zestawienie tych ustaw i przepisów i przyłączyć do tego swe zdania i wnioski. Ponieważ można już przypuścić, że od tego czasu nadeszły w zupełności pożądane materyały, a jeżeli to nie nastąpiło, to trudno już dalszych spodziewać się relacyi, przeto pozwalają sobie proponujące państwa, uwzględniając wysoką ogólną korzyść w podniesieniu tej sprawy, zaproponować, by wysokie zgromadzenie raczyło zlecić odpowiedniemu wydziałowi, żeby postawione mu zadanie rozwiązał już bez dalszego wyczekiwania na podstawie otrzymanych potąd materyałów.“

Wniosek względem przeprowadzenia wspólnego prawodawstwa kryminalnego opiewa:

„Na posiedzeniu z d. 3. listopada przydzieliło zgromadzenie związkowe badeński wniosek w sprawie utworzenia sądu związkowego wydziałowi, który już od r. 1851 miał rozstrzasać tę kwestyę. Rządy Bawaryi, Saxonii i t. d. poczytują za stosowne, by wydział ten rozszerzył swe badania i na pokrewny przedmiot. Dążność ku większemu zjednoczeniu krajów niemieckich objawiła się i w kierunku, któremu proponujące mocarstwa szczególne przyznają uprawnienie, albowiem zamierza tylko w granicach rzeczywistej potrzeby przeprowadzić zgodność prawodawstwa w gałęzi sądownictwa. Pomienione mocarstwa proponują zatem: wysokie zgromadzenie raczy zlecić wydziałowi, co ma rozpoznawać kwestyę ustanowienia sądu związkowego, by uwzględnił i powyższą okoliczność i w ogóle objawił swe zdanie, czy i o ile byłoby pożądanem i dałoby się przeprowadzić ustanowienie wspólnego prawodawstwa cywilnego i kryminalnego.“

Ostatni nakoniec wniosek co do wzmocnienia wybrzeży morza baltyckiego i północnego jest treści następującej:

„Najgłówniejsza niedostateczność w istniejącym dla granic niemieckich krajów związkowych systemie obronnym jest zdaniem proponujących mocarstw niemieckich wschodnich i północnych krajów nadmorskich. Lubo dotychczas nie przedsięwzięto żadnych kroków do owarowania wybrzeży, to przyczynę tego nie należałoby szukać tyle w zaproponowaniu potrzeby w ogóle, ile w tem, że nie dość wysoko oceniano ważność przedmiotu nietylko dla samych państw wybrzeżnych ale i innych związkowych a zatem dla całego związku niemieckiego w ogólności. Zważywszy więc, że istotna zmiana wielu okoliczności odnoszących się do sposobu wojowania w ogóle a do obrony związku niemieckiego w szczególności wykazuje dobitnie znaczenie owarowania wybrzeży dla niemieckiego związku, poczytują pomienione państwa za swój federacyjny obowiązek zaproponować: wysokie zgromadzenie raczy potrzebne do owarowania wschodnich i północnych wybrzeży niemieckich środki wziąć pod obrady i polecić biegłym w zawodzie rozpoznać najpierw potrzebę i rozległość takiego owarowania wybrzeżnego, a w razie potrzeby zażądać przedłożenia sprawozdania co do głównych sposobów wykonania.“

Szwecya.

(Instrukcye pełnomocnikom na kongres.)

Sztokholm, 24. grudnia. Koniec deklaracyi, jaką dał wczoraj minister spraw zewnętrznych, baron Manderström w izbie stanu rycerskiego na wniosek względem obesłania paryskiego kongresu, opiewa według *Posttidning* jak następuje:

„Co do instrukcyi, w które będą zaopatrzeni pełnomocnicy zabraniają mi obowiązki dawać w tej mierze bliższe objaśnienie, ale sądzę, iż mogę przypuścić z pewnością, że nikt w tej izbie albo w reprezentacyi w ogóle nie wątpi, że osnowa ich będzie się zgadzać zupełnie z godnością Jego król. Mości i z prawdziwemi konstytucyjnemi interesami jego państwa.“

Wniosek ten przesłano w końcu do wydziału ekonomicznego.

Rosya i Królestwo Polskie.

(Doniesienia z Warszawy i Petersburga.)

Warszawa, 3. stycznia. Minister książę Gorczakow spodziewany jest w przejeździe na kongres w Warszawie, a że święta ruskie przypadają 6. i 7. stycznia, więc zdaje się, że minister pozostanie na święta u namiestnika księcia Gorczakowa.

— W sprawie zniesienia poddaństwa w Królestwie Polskiem toczą się teraz w Petersburgu obrady nad projektami komisyi krajowej, do czego wezwano także kilku urzędników z Królestwa.

— Dzieło Litografa Pecqa: „Galerya Królestwa Polskiego“ przyjął Cesarz na przedstawienie namiestnika z odszczególnieniem artysty.

— Zdaje się, że książę Namiestnik pojedzie wkrótce do Petersburga, by złożyć osobiście Cesarzowi życzenia na nowy rok (13.)

Petersburg, 31. grudnia. W połowie tego miesiąca wysłał rząd do Krottingen, miasteczka nad granicą pruską, komisyę z Petersburga dla zbadania wywozu rubli srebrnych. Mieszkańców miasteczka, po największej części żydów, zdjęła wielka trwoga, gdyż za ten wywóz czeka każdego Sybir.

— Szamil pisał do Mehemeda Amina, radząc mu, ażeby zakończył bezużyteczną walkę i poddał się. List ten był jeszcze dla przejrzenia u ministra wojny, gdy nadeszła wiadomość, że pokolenie Abadzeków złożyło broń.

— Listy z Japonii donoszą, że władze w Jeddo zapewniły wszelką satysfakcyę za zamordowanie majtków rosyjskich.

Turcya.

(Usunięcie wielkiego wezyra.)

Konstantynopol, 24. grudnia. O usunięciu w. wezyra Mehmeta Kiprysli-Baszy donoszą dzienniki francuskie między innemi, że 20. naradzali się ministrowie nad sprawą względem **przekopania**

kanału w Suezie, a 21. przedłożyli Sułtanowi powziętą w tej mierze uchwałę do potwierdzenia. Dnia 22. miał szambelan Osman Bej długie posłuchanie u Sułtana, nazajutrz wezwano do pałacu Rizę Baszę, a w godzinę później musiał szambelan Emin Bej żądać od w. wezyra zwrotu pieczęci państwa. Słychać, że wypadek ten sprowadził sprężyste działanie Kiprysli Baszy, który postanowił zniżyć zbyt wielką płacę wysokich dygnitarzy państwa.

Doniesienia z ostatniej poczty.

Zara, 4. stycznia. W Spalato otworzono 27. z. m. nowy teatr miejski, nazwany po imieniu architekty Bajamonti. — W Montenegrze odkryto z końcem zeszłego roku spisek na życie księcia Daniły, i szef tego spisku, Stanko Pejovich, stracony został w Nierce.

Paryż, 6. stycznia. Na czas chwilowej nieobecności lorda Cowleya objął sekretarz ambasady angielskiej sprawy poselstwa.

Monachów, 5. stycznia. Jego Mość Król Maxymilian odjeżdża pojutrze do Hiszpanii.

Hanower, 5. stycznia. Na wczorajszem posiedzeniu zgromadzenia Stanów przedłożył rząd projekt względem przyzwolenia kredytu 550.000 talarów na obronę wybrzeży. W izbie drugiej zapadła uchwała, upraszać rząd o ochronę prywatnego majątku na morzu w czasach wojennych. — Prezydent obrany został w pierwszej izbie p. Framsse, w drugiej deputowany Heise.

Konstantynopol, 31. grudnia. Mianowanie Mehmeta Rudżi Baszy wielkim wezyrem potwierdza się. — Drut telegraficzny między Stambułem i Warną stał zupełnie nieprzydatnym i ma być naprawiony dopiero z końcem zimy. — Ali Basza został w miejsce Rudżi Baszy prezydentem rady tanzymatu. Arifowi Baszy poruczono dyrekcyę nad latarniami morskiemi. — Znowu przybyło 1200 wychodźców czerkieskich.

Wiadomości handlowe.

Lwów. 9. stycznia. Na dzisiejszy targ bydła rzeźnego przypędzono 92 sztuk, mianowicie z Szczerca 6, z Rozdołu 4 stada po 24, 16, 8 i 12 sztuk, z Dawidowa 20 a z Kamionki 6 wołów. Z tej liczby sprzedano — jak nam donoszą — na targu 90 sztuk na potrzeb miasta i płacono za woła, mogacego ważyć 190 ℔ mięsa i 10 ℔ łoju, 43zł.; sztuka zaś, którą szacowano na 350 ℔ mięsa i 46 ℔ łoju, kosztowała 72zł. 50c.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 7. i 8. stycznia.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru		Stan atmosfery
7. god. zrana	320 89	+ 1.0°	90.4	zachodni	sł.	śnieg i deszcz
2. god. po poł.	323 06	+ 2.0°	88 7	półn.-zach.	„	pochmurno
10. god. wiecz.	324 21	+ 0.6°	90 0	zachodni	„	pogoda
Ilość deszczu 2.‴27.						
7. god. zrana	325 83	— 0.6°	78 2	półn.-zach.	m.	śnieg
2. god. po poł.	326 84	+ 0 2°	89.1	„	„	„
10. god. wiecz.	328 41	— 0.8°	88 1	„	„	pochmurno
Wysokość śniegu. 9.‴.						

TEATR.

Dziś ostatnie przedstaw. francuskie pana Levassora: „**Fortepian Berty**“ komedya w 1 akcie; „**Luby złodziej**“ piosnka; „**W ubogiej wiosce**“ opowiadanie; „**Jak męża prowadzić**“, rady; „**Dziwactwo tańcu**“, scena komiczna; i „**Śmieszności Anglików**“ kom. w 1 akcie.

Jutro na scenie polskiej po raz pierwszy: „**Szlachectwo Duszy,**“ komedya w 3 aktach wierszem Jana Chęcińskiego.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 9. stycznia.

Hotel rosyjski: PP. Hr. Forgasz Emil, c. k. rotm., z Krakowa. — Borowski Mac., z Hurka. — Starzyński Boj., ze Stryja. — Jankowski Ludwik, z Bożykowa. — Januszewski Teofil, z Ubinia. — Głogowski Artur, z Bojanic. — Hr. Tarnowscy Stan. i Wład., z Holobutowa.

Hotel europejski: Bołtin Jerzy, c. k. jenerał-major, z Wiednia. — Tyszkowski Jan, z Kalnego. — Tyszkowski Antoni, z Michałówki. — Jaruntowski Jan, z Hermanowiec.

Hotel Langa: Janicki Wiktor, z Ostrożca.

Pod kolej żelazną: Zeltman Karol, c. k. nadkomisarz finans., z Żółkwi.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 9. stycznia.

PP. Osteny Mic. Jonas, kapitan okręt., do Jas. — Scherschnik Karol, c. k. sekr. obwod., do Złoczowa. — Junga Wład., do Trzciańca. — Kriegshaber Al., do Kabarowa. — Br. Błażowski Krz., do Nowosiółek. — Herman Luc., do Rzepniowa. — Bocheński Józef, do Głęboczka. — Hr. Orłowski Alex, do Rosyi. — Hr. Ożarowski Konst., do Lackiego.

Kurs lwowski.

Dnia 9. stycznia.		gotówką zł.	gotówką c.	towarem zł.	towarem c.
Dukat holenderski	wal. austr.	5	87	5	92
Dukat cesarski	„ „	5	92	5	96
Półimperyał zł. rosyjski	„ „	10	17	10	26
Rubel srebrny rosyjski	„ „	1	93	1	95
Talar pruski	„ „	1	89	1	91
Polski kurant i pięciozłotówka	„ „	—	—	—	—
Galicyj. listy zastawne za 100 złr.	bez kuponów	82	63	83	18
Galicyjskie obligacye indemnizacyjne	bez kuponów	72	73	73	23
5% Pożyczka narodowa	bez kuponów	78	44	79	17

Kurs listów zastawnych w gal. stan. Instytucie kredytowym.

Dnia 9. stycznia.	zł.	cent.
Instytut kupił prócz kuponów 100 po . . . wal. austr.	82	50
„ przedał „ „ 100 po	83	—
„ dawał „ „ 100	—	—
„ żądał „ „ 100	—	—
Wartość kupona od 100 złr.	—	9⅓

Telegrafowany wiedeński kurs papierów i weksli.

Dnia 9 stycznia

1. Dług publiczny. *A. Państwa.* W walucie austryackiej po 5% za 100 zł. —.—. Z pożyczki narodo. po 5% za 100 złr. 79.20. Z roku 1851 serya B. po 5% za 100 zł. —.—. Z konwersyi kuponów po 5% za 100 zł. —. z roku 1854 za 100 zł. —.—. — Losowane obligacye dawnego długu państwa: po 5% za 100 zł. —.—; po 4½% za 100 zł. —.—; po 4% za 100 zł Metaliki po 5% za 100 zł. 72.60; po 4½% za 100 zł. —.—; po 4% za 100 zł. —.—. po 3% za 100 zł. —.—; po 2½% za 100 zł. —.—; po 1% za 100 zł. —.—. Przeznaczone do losow.: z r. 1834 za 100 zł. —.—; z r. 1839 za 100 zł. —.—. —.—. Przeznaczone do losowania obligacye dawnego długu państwa w kraju uprocentowane: po 3% za 100 zł. — —; po 2½% za 100 zł. —.—; po 2¼% za 100 zł. — —; po 2% za 100 zł. — —; po 1¾% za 100 zł. — —. Przeznaczone do losowania obligacye dawnego długu państwa za granicą uprocentowane: po 5% za 100 zł. — —; po 4½ za 100 zł. — —; po 4% za 100 zł — —. *B. Krajów koronnych.* Obligacye indemnizacyjne: Niższej Austryi po 5% za 100 zł. —.—; Węgier —.—; Banatu Temeskiego, Kroacyi i Slawonii —.—; Galicyi —.—; Bukowiny —.—; Siedmiogrodu —.—; innych krajów koronnych —.—; z klauzulą losowania w roku 1869 —.—. Lombardo-weneckiej pożyczki z roku 1850 po 5% za 100 zł. —.

2. Akcye. Banku narodowego sztuka 894.—; instytutu kredytowego dla handlu i przemysłu 203.40; niższo-austr. towarzystwa eskomtowego —.— półn. kolei Cesarza Ferdynanda za 1000 zł. —; towarzystwa kolei żelaznej państwa —.—; zachod. kolei Cesarzowej Elżbiety po 200 zł. za 100 zł. (50% wpłaty —.—; połud.-półn.-niemieckiej kolei komunik. —.—; kolei Cisy po 200 złr. m. k. —.—; lomb.-weneck. kol. żelaz. —.—; wsch. kolei Cesarza Franciszka Józefa —.—; austr. towarzystwa żeglugi parowej na Dunaju po 500 złr. —.—; Lloyda w Tryeście po 500 złr —.—.

3. Listy zastawne. Banku narod. w mon. konw.: na 12 miesięcy po 5% za 100 zł. —.—; na 6 lat po 5% za 100 zł. —.—; na 10 lat po 5% za 100 zł. —.—; przeznaczone do losowania po 5% za 100 zł. —.—; w walucie austryackiej: na 12 miesięcy po 5% za 100 zł. —.—; przeznaczone do losowania po 5% za 100 zł. —.—; galic. instyt. kred. po 4% za 100 zł. —.—.

4. Losy. Instytutu kredyt. dla handlu i przemysłu sztuka —.—; towarzystwa żeglugi parowej na Dunaju —.—; pożyczka miasta Tryestu za 100 zł. —.

Kurs wexlowy. Na 3. miesiące: Amsterdam za 100 holenderskich florenów —.—. Augsburg za 100 zł. południ. niemieck. waluty 107.75. Berlin za 100 talarów —.—. Wrocław za 100 talar. —.—. Frankfurt n. M. za 100 zł. południ. niemieck. waluty —.—. Genua za 100 lirów piemonckich —.—. Hamburg za 100 marko banko —.—. Lipsk za 100 talarów —.—. Liwurna za 100 lirów toskańskich —.—. Londyn za 10 funtów szterl. 125.65. Lugdun za 100 franków —.—. Medyolan za 100 zł. waluty austryack. —.—. Marsylia za 100 frank. —.—. Paryż za 100 fr. —.—. Praga za 100 zł. wal. austr. —.—. Tryest za 100 zł. wal. austr. —.—. Wenecya za 100 zł. wal. austr. —.—.

Kurs złota. Dukaty ces. mennicze $5.93^5/_{10}$, dukaty ces. pełnej wagi —.—, korony —.—, półkorony —.—.

KRONIKA.

(Burza.) W nocy z d. 19. na 20. z. m. srożyła się w Arwa-Turoczkim komitacie — okropna zamieć śnieżna. Na krótkiej przestrzeni między Thuran a Seczan zginął owej nocy jak donosi „Gazeta preszburska,“ postylon, którego obciążony pieniądzmi wóz pocztowy same konie bez przewodźcy zawiozły na pocztę. Tej samej nocy zamarzł także postylon na drodze miedzy Tyurdossin a Sztanitz. W ogóle zaś zaginęło około 20 osób w tej okolicy, a kilku znaleziono już trupy.

— Zeszyt grudnia **Dodatku miesięcznego** do „**Czasu**“ zawiera następujące przedmioty:

I. Poszukiwania nad jednością mowy ze względów bożoznawczych, przez Leonarda Niedźwieckiego.

II. Do sprawy włościańskiej w Królestwie Polskiem, przez pana Alexandra Ludwiga.

III. Trzy listy Tadeusza Kościuszki do Michała Zaleskiego woje. w. ks lit. podane do druku przez L. S.

IV. Audun z białem niedźwiedziem, saga skandynawska, przez Czesławę Szynniankę.

V. Wieża na Rabsztynie, przez Leona Chrzanowskiego.

VI. Głos Fryderyka Szylera, przez Alexandra Moroza.

VII. Padyszah i czterech Derwiszów (dok.) przez Alexandra Chodźkę.

VIII. Przegląd pismiennictwa przez Lucyana Siemieńskiego.

IX. Zmiana systematu przez Maurycego Manna.

X. Kronika: z Krakowa. — Korespondencye: z Paryża — z Rzymu.

XI. Gazetka literacka.

XII. Rok ezwarty **Dodatku do Czasu.**

Główny Redaktor *M. Szrzeniawa Sartyni.* — *Z c. k. galic. drukarni rządowej.*